

Udržitelné financování dlouhodobé péče? Asociace navrhuje nové pojištění

Současný systém financování sociálních služeb je neudržitelný. Debata o změně financování zahrnuje i možnost, že by se veškerá dlouhodobá péče hradila z veřejného zdravotního pojištění, které by se posílilo navýšením plateb za státní pojištěnce.

Úkolem pro příští vládu bude prodiskutovat problém dopadů stárnutí na financování sociálních služeb a navrhnout rozumné změny. K tomuto závěru došli zástupci poskytovatelů sociálních služeb. Stárnutí populace se do poptávky po dlouhodobé péči a do její ekonomické náročnosti promítne markantně. Vedle diskusí o důchodové reformě a budoucím financování zdravotnictví má svůj význam také otázka zajištění dostupnosti sociálních služeb a sociálně- -zdravotního pomezí.

Podle studie, kterou si nechala zpracovat Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR, se počet příjemců příspěvků na péči v příštích patnácti letech téměř zdvojnásobí, a do roku 2050 se dokonce ztrojnásobí. Počet seniorů se ze současných 2,1 milionu (pětina populace) zvýší na 3,1 milionu (a budou tvořit 29 procent populace).

Pokud by se kapacity pobytových sociálních služeb nezvyšovaly, klesl by počet lůžek v přepočtu na tisíc seniorů nad 65 let z nynějších zhruba 26,2 na pouhých 18,4 v roce 2050. Pro udržení stávající dostupnosti lůžek v pobytových zařízeních, která je považována za nedostatečnou, by bylo nutné vybudovat za třicet let 27 600 nových lůžek v sociálních službách. To by spolu s obnovou stávajících kapacit vyžadovalo investici 70 miliard korun, odhaduje studie vypracovaná pro Asociaci poskytovatelů sociálních služeb ČR. O zvýšení nákladů na provoz těchto pobytových zařízení nemluvě.

Zároveň je sektor sociálních služeb co do pracovních míst v Evropě nejrychleji rostoucím segmentem. V současnosti roste tempem dvou procent za rok a v posledních deseti letech přibýly v sociálních službách v Evropě dva miliony pracovních míst.

Celkový objem veřejných výdajů na dlouhodobou péči (zdravotní i sociální) se v současnosti odhaduje na 50 miliard korun. Systém financování sestává z příspěvků na péči, nenárokových státních dotací, krajských příspěvků, úhrad od zdravotních pojišťoven a doplatků klientů. Podle poskytovatelů je nepředvídatelný, netransparentní a nerovný. Už jen proto po změně financování volají.

Náměstkyně ministryně práce a sociálních věcí Mgr. Zuzana Jentschke Stöcklová si uvědomuje, že současný systém financování sociálních služeb je neudržitelný. „Všichni si to uvědomujeme. Chceme proto od ledna příštího roku vytvořit komisi

podobnou té důchodové, ve které by zasedli akademici, poskytovatelé sociálních služeb, lidé z ministerstev financí, zdravotnictví a sociálních služeb, zástupci obcí a krajů a představitelé politických stran,“ uvádí Jentschke Stöcklová. „Ti by se měli domluvit na nějakém dlouhodobém řešení, jak se budou sociální služby financovat do budoucna. Zahrne to diskusi nejen o podílu jednotlivých aktérů, ale také o tom, kde hledat nové finanční zdroje. Pokud dojde ke shodě, mohla by nová vláda od začátku pracovat na změně legislativy,“ dodala náměstkyně. Na politickém rozhodnutí je, jestli bude součástí nového řešení i nové připojištění. Podle Jentschke Stöcklové by prioritou mělo být nové pojištění financované státem a případné komerční připojištění by mělo být jen doplňkem.

Asociace poskytovatelů sociálních služeb do debaty přináší souhrn možností, jak lze financování oblasti dlouhodobé péče řešit. „Neříkáme, která z těch možností je ta nejlepší. Důležité je, že bychom měli o dostupnosti a udržitelnosti dlouhodobé péče diskutovat. Pokud bychom měli zavést veřejné pojištění dlouhodobé péče, je to velká změna a vyžaduje silné politické rozhodnutí. Aby to bylo dobře připravené, vyžaduje to dlouhou diskusi. Už jsme se o tom měli začít bavit před dvěma lety,“ uvedl prezident Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR Jiří Horecký.

Jedním z modelů zavedení veřejného pojištění dlouhodobé péče je rozšíření stávajícího systému veřejného zdravotního pojištění, uvádí materiál zpracovaný asociací. Například v Německu zaměstnanci platí pojištění na dlouhodobou péči tři procenta ze mzdy, pokud nemají komerční pojištění. Pojistné na dlouhodobou péči může hradit zaměstnanec či zaměstnavatel, obojí je ale podle asociace prakticky neprosaditelné. Zbývá tedy možnost financování státem, zřejmě zvýšením platby za státní pojištěnce. Jako výhodu této varianty zmiňují autoři analýzy dlouhodobou udržitelnost, jako nevýhodu růst významu už tak dominantních zdravotních pojišťoven.

Druhá varianta by znamenala zahrnutí pojištění dlouhodobé péče do systému sociálního pojištění, tedy pod ministerstvo práce a sociálních věcí. To by ale znamenalo do určité míry zachování dvoj kolejnosti, protože se předpokládá, že by v takovém případě zdravotní pojišťovny dál hradily dlouhodobou ošetrovatelskou péči.

Třetí možností je vytvoření samostatného fondu na úhrady sociálních služeb. Musela by na to vzniknout nějaká nová organizace.

Čtvrtou možností pak je zavedení dobrovolného veřejného pojištění dlouhodobé péče. Mohlo by být součástí nového systému dobrovolného připojištění na důchod, skloňovaného při debatě o reformě penzí v Komisi pro spravedlivé důchody. Stát by v tomto veřejném dobrovolném pojištění garantoval úročení vloženého spoření aspoň na úrovni inflace.

Mimo to by mohly do dlouhodobé péče přibýt finance z komerčních pojistek. Podle Vladimíra Bezděka, předsedy Komise České asociace pojišťoven pro produkty dlouhodobé péče, jsou komerční pojišťovny připraveny takové produkty nabízet, pokud o ně začnou mít klienti zájem. „Po technické stránce produkt nepotřebuje změnu zákona. Je ale potřeba celková edukace veřejnosti v tomto směru a oblast nesoběstačnosti a dlouhodobé péče jinak nasvítit,“ říká Bezděk.

Všechny tyto varianty ovšem vyžadují reformu sociálně-zdravotního pomezí, jasné vymezení dlouhodobé péče a sjednocení nebo naopak zcela jasné oddělení financování sociálních a zdravotních služeb. „Pokud porostou náklady tak rychle jako

posledních pět let, nebude stát za dalších deset let schopen hradit dlouhodobou péči v takovém rozsahu jako dnes," říká Horecký. „Příští vláda by měla otázku projednat tak, abychom za šest let měli novou legislativu. Předpokladem pro to je, že se podaří vyřešit sociálně-zdravotní pomezí. Poslední tři vlády to měly v programovém prohlášení, ale nic se nevyřešilo," uvedl. Podle Horeckého nemůže trend podpory domácí péče pobytovým zařízením příliš odlehčit. „V současnosti využívá pobytová zařízení pět procent seniorů, to není velký podíl. A tři procentní body z toho tvoří lidé s demencí, kteří stěží mohou ve větší míře zůstat v domácím prostředí," podotkl.

Zdroj: <https://www.tribune.cz/clanek/45934>